

Marek Kurkiewicz
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
Wydział Literaturoznawstwa
ORCID: 0000-0003-3843-6152

TADEUSZ MICIŃSKI W INTERNECIE

Współczesny Internet jest jednym z tych nowoczesnych narzędzi, które w najbardziej znaczący sposób zmodyfikowały otaczającą nas rzeczywistość, w wielu aspektach stając się dla niej wręcz alternatywą. W swoim triumfalnym marszu zawłaszczył bowiem kolejne płaszczyzny życia, co dotyczy tak rynku mediów, usług, handlu, polityki, jak i relacji interpersonalnych. To samo stało się ze światem kultury i literatury – poprzez adaptację do świata wirtualnego zmieniała się choćby przestrzeń ich dostępności. Czasopisma i książki, czyli teksty tradycyjnie drukowane, opuściły mury bibliotek, księgarniane półki i domowe kolekcje. Pojawiła się kusząca perspektywa popularyzacji, łatwiejszego dostępu, rozpowszechnienia dzieł, które z różnych przyczyn nie miały szans na pozabiblioteczną egzystencję, w szerokim kręgu czytelników.

W związku z bohaterem tej książki rodzi się pytanie, czy Tadeuszowi Micińskiemu, bądź co bądź artyście działającemu ponad wiek temu w zupełnie innych realiach, udało się odnaleźć w świecie nowych mediów, czy też „zginął śmiercią naturalną”, zapomniany, nieprzekładalny na język Internetu? A jeśli nawet znalazł swoje w nim miejsce, na ile jest to wyłącznie mechaniczna adaptacja tekstów w formie elektronicznej, na ile zaś próba znalezienia nowego odbiorcy, nie tylko utworów, ale też swoistej legendy, dzięki czemu w dzisiejszych czasach, przy pomocy nowych technologii, można dotrzeć do znacznie szerszego grona odbiorców niż bywalcy bibliotek czy słuchacze studiów polonistycznych. Odpowiedzmy zatem na pytanie, jak funk-

cjonuje Miciński w Internecie i czemu zawdzięcza swoją w nim obecność¹? Czy stał się jedną z ofiar internetyzacji kultury, czy też z niej skorzystał?

Zacznijmy od oczywistej konkluzji, że trudno o jednoznaczną odpowiedź. Aby to udowodnić, przyjrzyjmy się jednemu z najpopularniejszych portali społecznościowych, jakim jest Facebook. Ci, którzy mieli z nim styczność, doskonale wiedzą, że można na nim założyć zarówno konto prawdziwe, jak i fikcyjne. Stałą praktyką jest tworzenie ich dla pewnych społeczności, subkultur, placówek różnego typu, uczelni, szkół, grup muzycznych, drużyn piłkarskich, filmów i seriali i innych. Swoje konta mają również sławni ludzie, ci żyjący i ci dawno zmarli. W tym gronie odnaleźć można także pisarzy, a jednym z nich jest Tadeusz Miciński. Ma on na Facebooku trzy profile: najpopularniejszy polubiło 967 użytkowników, kolejny – 476, ostatni – zaledwie 38². Rodzi się pytanie, na czym opiera się funkcjonowanie tych stron?

1. Współpracownikiem pierwszego, założonego w 2010 roku, jest Wojciech Kowalewski, autor naukowych publikacji o Micińskim, których skany pojedynczych stron również można znaleźć na profilu. Ponadto mamy tutaj zdjęcia pisarza, odbitki rysunków, na których widnieje, kopie publikacji o nim. Zamieszczone na tablicy posty zawierają przede wszystkim cytaty z utworów poety (głównie wierszy), które stają się inspiracją dla komentujących. Same komentarze zdarzają się niezbyt często, ale tzw. lajków (ikonek z podniesionym kciukiem oznaczających aprobatę)³ zbiera zwykle po kilkadziesiąt. Jak na zapomnianego poetę nie jest to zły wynik, choć oczywiście nie dorównuje bardziej znanym lirykom czy autorom bestsellerowych powieści współczesnych. Na koniec warto powiedzieć, że to jedyny z trzech profili, na którym cokolwiek się jeszcze dzieje. We wrześniu bieżącego roku dodano trzy posty: pierwszy zawiera muzyczną interpretację jednego

1 Dane wykorzystane w artykule zostały zebrane do 1 października 2018 roku i odpowiadają stanowi na ten dzień.

2 Stan na dzień 29 września 2018.

3 <https://sjp.pwn.pl/sjp/lajki;5580547.html> [dostęp 30.09.2018].

z wierszy Micińskiego (Boruta – *Duch mój zamieszkał...*)⁴, dwa pozostałe to cytaty, być może komentujące kondycję emocjonalną prowadzącego stronę, stąd treści te utrzymane są raczej w tonacji minorowej. Co ciekawe, doczekały się one licznych polubień, a także kilku komentarzy, w tym linku do kolejnej muzycznej próby adaptacji utworu Micińskiego – w wykonaniu formacji Licho prezentującej utwór *Fegor-Baa!*⁵.

2. Drugi profil sygnowany imieniem i nazwiskiem młodopolskiego artysty prowadzony jest z mniejszym zaangażowaniem. Powstał również około 2010 roku, ale brakuje na stronie informacji o dacie założenia i nazwisku (pseudonimie) twórcy. Jest na nim o wiele mniej postów (od 2010 roku zaledwie kilkanaście) i komentarzy. Nie wyróżnia się niczym szczególnym, bazuje na fragmentach wierszy, linkach do stron z poezją, podobiznach Micińskiego, kilku piosenkach z gatunku heavy metal, wykorzystujących utwory autora *Xiędza Fausta* bądź też nimi inspirowanych.

3. Ostatni profil jest w zasadzie bytem widmowym, nieaktywnym, zawierającym zaledwie kilka zdjęć i jeden post z tekstem wiersza. Brakuje nazwiska twórcy strony i daty powstania. Tę ostatnią można w skrócie ustalić na okres podobny do dwu poprzednich, bowiem pierwszy wpis pochodzi z marca 2011 roku.

Jak więc widać, jeden z najpopularniejszych portali społecznościowych przypominał sobie o wybitnym modernistycznym poecie, jednak prowadzący konta nie znaleźli sposobu, by wyjść ponad przeciętność i przyciągnąć uwagę szerszego kręgu odbiorców. Choć z drugiej strony, prawie tysiąc osób „lubiących” pierwszy z profili nie jest wcale tak małą liczbą. Dodam, że ani na Naszej Klasie, ani na Instagramie, ani na Twitterze Miciński nie funkcjonuje.

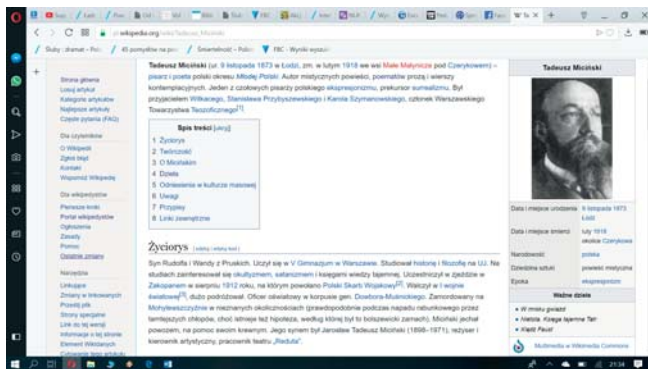
Mimo ogromnej popularności portali społecznościowych, nie one jednak odgrywają kluczową rolę w kreowaniu wizerunku pisarza w Internecie. Ta rola przypada wyszukiwarkom, dzięki którym w mgnieniu oka przekonujemy się, gdzie Miciński rzeczywiście pro-

4 https://www.youtube.com/watch?v=QEY-OddXQ_8&feature=share [dostęp 29.09.2018].

5 <https://www.youtube.com/watch?v=kfPtU-IEO7M> [dostęp 29.09.2018].

wadzi swoje „życie po życiu”. Korzystając z wciąż jeszcze najpopularniejszego narzędzia tego typu, czyli wyszukiwarki Google’a, dowiadujemy się, iż najwyższą sytuowanym wynikiem może się pochwalić strona EMPiK-u. Jednak po przejrzaniu oferty, jaką firma proponuje w zakresie publikacji Micińskiego, dochodzimy do wniosku, że tak wysokie miejsce w rankingu zapewnia pisarzowi nie jakość informacji czy bogactwo oferty, ale popularność samego EMPiK-u, pozycjonowanie strony WWW i jej duża „klikalność”, w której udział Micińskiego nie jest z pewnością szczególnie zauważalny. Dla porządku dodajmy tylko, że w ofercie znaleźć można zaledwie cyfrowe wydania *Xiędza Fausta* i *Nauczycielki* oraz drukowane *Nietoty*.

Kolejne miejsce na liście wyszukiwarki Google zajmuje hasło *Tadeusz Miciński* w Wikipedii (por. poniższa ilustracja), przynoszące między innymi enigmatyczne informacje o biografii i twórczości pisarza, wykaz jego najważniejszych dzieł, a także linki do stron zawierających bądź jego teksty, bądź informacje o nim. W porównaniu z innymi znanymi pisarzami Miciński nie doczekał się szczególnie rozbudowanego biogramu.

W dalszej kolejności, biorąc pod uwagę pozycjonowanie, sytuuje się strona www.literat.ug.pl (Biblioteka Literatury Polskiej), zawierająca teksty z tomu *W mroku gwiazd*, następnie notka biograficzna o Micińskim ze strony www.culture.pl, znowu tekst *W mroku gwiazd*, tym razem na stronie www.wolnelektury.pl, dalej wiersze, cytaty, utwo-

ry artysty na stronie www.poezja.org, na której możemy zapoznać się z około 140 tekstami. Podobny zakres tematyczny charakteryzuje stronę www.wikicytaty.pl, zawierającą krótkie fragmenty *Nauczycielki*; *Nietoty*, *W mroku gwiazd* (*Samobójca*, *Lucifer*, *Jesienne lasy...*, *Bojan*, *Duch mój zamieszkał...*, *Melancholia*), *Xiędza Fausta*. Miciński ma również swoją stronę w serwisie Kulturalna Polska (www.klp.pl). Są tam streszczenia i opracowania lektur, a poeta figuruje na niej jako przedstawiciel epoki Młodej Polski, stąd kilka zdań o jego twórczości, a także krótkie opracowanie wierszy (*Lucifer*, *Ananke*)⁶.

Wiersze Tadeusza Micińskiego odnajdujemy też na portalu www.literatura.wywrota.pl, na którym dodatkowo istnieje możliwość oceniania i dodawania komentarzy przez internautów. Na przykład wiersz *Duch mój zamieszkał* ma tylko jeden, w gruncie rzeczy banalny komentarz („Wiersz bardzo ładny”), jedna osoba ma ten wiersz w swoich „Ulubionych”, został on oceniony na „bardzo dobry +” i wyświetlony 915 razy. Dodajmy, iż w serwisie jest ponad 100 tekstów, a większość z nich nie ma ocen ani komentarzy. Największą popularnością cieszy się *Lucifer*, który jest przy tym najczęściej komentowanym lirykiem. Powód tego szczególnego zainteresowania jest jednak prozaiczny, bowiem dominują głosy uczniów, pytania o interpretacje, prośby o pomoc w szkolnej analizie wiersza.

Postać Tadeusza Micińskiego i opisy jego książek pojawiają się także w popularnym serwisie www.lubimyczytac.pl – w przypadku tej strony najwięcej ocen i komentarzy mają *Wybór poezji*, *Nietota* oraz *Kniaź Patiomkin*.

Właśnie tak prezentuje się dziesięć pierwszych wyników, które otrzymujemy, wpisując hasło „Tadeusz Miciński” w wyszukiwarke Google. Jak widać, dominują teksty autora, krótkie notki biograficzne, szkolne odczytania i interpretacje.

6 Takich stron z propozycjami, mniej lub bardziej udanymi, interpretacji wierszy Micińskiego jest w internecie więcej zob. <https://wypracowania.pl/biografie/tadeusz-micinski-biografia-i-charakterystyka-tworczosci> [dostęp 1.10.2018], <https://panpolonista.wordpress.com/2010/12/15/tadeusz-micinski-inferno-interpretacja/> [dostęp 1.10.2018], <https://notatek.pl/tadeusz-micinski-poezje> [dostęp 1.10.2018] i inne.

Oczywiście przedstawione wyżej wyniki nie wyczerpują listy stron i świadectw obecności sylwetki autora *Niedokonanego* w Internecie. Dużo zależy od tego, jak dokładnie będziemy szukać, jakich narzędzi użyjemy, żeby osiągnąć cel, i jaki stopień determinacji cechować nas będzie w roli sieciowego surfera. Wszak dostępność części wyników wiąże się z szukaniem świadomym, na konkretnych stronach, w katalogach wewnętrznych, nie zawsze widocznych na poziomie najpopularniejszych wyszukiwarek, np. na podstronach bibliotek. Te ostatnie są bowiem oczywistymi miejscami peregrynacji, do których docieramy, tropiąc ślady obecności ludzi pióra. Biblioteki (także cyfrowe)⁷, a obok nich wydawnictwa, księgarnie internetowe, dyskonty, antykwariaty, aukcje internetowe, czyli wszelkie miejsca posiadające w swej ofercie książki, stanowią naturalną przestrzeń sieci zawierającą odnośniki do konkretnych nazwisk i tytułów. I tak spuściznę autora *Nietoty* i prace jej dotyczące znajdujemy na takich portalach, jak: Universitas, EMPIK, Allegro, Merlin, Matras, Aros, Bonito, Chodnik Literacki, Publio⁸. To wydania poezji, powieści, dramatów, publicystyki, ale też publikacje naukowe, których autorzy podejmują próbę odczytania myśli młodopolskiego autora. To zresztą kolejna wskazówka, gdzie szukać śladów obecności Micińskiego w Internecie. To Baza Ludzi Nauki, strony jednostek naukowych i instytutów, w przypadku których jego nazwisko widnieje w tytułach publikacji, charakterystyce badań, bazach kategorii, słowach kluczowych itd.

Krótko mówiąc, to świadectwo popularności pisarza w kręgach badaczy Młodej Polski i dowód na to, na jak różne sposoby można ją odczytywać. Książki, artykuły, szkice, recenzje, omówienia przybliżające fenomen polskiego modernisty tworzą bogatą bazę odniesień. Do tego dochodzą również wszelkiego rodzaju publikacje poświęcone czy to charakterystyce epoki, czy literaturze Młodej Polski, w których

7 Dzięki digitalizacji i bibliotekom cyfrowym współczesny czytelnik ma dostęp do większości tekstów Micińskiego w wydaniach z epoki, a niektórych nawet w rękopisach; zob. [https://fbc.pionier.net.pl/search#fq={!tag=dterms_accessRights}dterms_accessRights%3A"Dostęp%20otwarty"&q=tadeusz%20Miciński&start=90](https://fbc.pionier.net.pl/search#fq={!tag=dterms_accessRights}dterms_accessRights%3A) [dostęp 1.10.2018].

8 Jako ciekawostkę można podać fakt, iż w serwisie Publio *Xiądz Faust* Micińskiego znajduje się w katalogu „Fantastyka, horror”, <http://www.publio.pl/xiadz-faust-tadeusz-micinski,p48313.html#> [dostęp 1.10.2018].

Miciński jest obecny jako przykładowy przedstawiciel wybranych nurtów, wyraził ówczesnych idei, czołowy reprezentant określonych tendencji (na przykład ekspresjonizmu), autor kluczowych tekstów literackich itd.

Użytkownicy Internetu piszą o Micińskim na różne sposoby: naukowo, popularno-naukowo, eseistycznie, wskazując choćby na satanistyczne i lucyferyczne konotacje jego twórczości⁹, podkreślając fakty biograficzne, szukając znaczeń jego utworów, przywołując jego postać przy okazji innych znanych: Stanisława Przybyszewskiego, Stanisława Ignacego Witkiewicza, Wincentego Lutosławskiego. W repozytoriach, bibliotekach, stronach czasopism naukowych można znaleźć coraz więcej zdigitalizowanych prac i opracowań, tych nowszych, ale też takich, które wychodziły kilka, kilkanaście i więcej lat temu. To m.in. książki: Jarosława Ławskiego *Wyobraźnia lucyferyczna. Szkice o poemacie Tadeusza Micińskiego „Niedokonany. Kuszenie Chrystusa Pana na pustyni”* (Białystok 1995)¹⁰, Wojciecha Gutowskiego *Wprowadzenie do Xięgi Tajemnej. Studia o twórczości Tadeusza Micińskiego* (Bydgoszcz 2002)¹¹, Pawła Próchniaka *Pęknięty płomień. Szkice o pisarstwie Tadeusza Micińskiego* (Lublin 2006)¹², a obok nich *Czytać Tadeusza Micińskiego* (red. A. Czyż, M. Pliszka i S. Sobieraj Siedlce 2016)¹³. Do tego dochodzą również pojedyncze artykuły: Małgorzaty Baranow-

9 „Antychryst symbolizuje alternatywę destrukcyjną i nihilistyczną, pozostaje w opozycji pojęciowej do obrazu Lucyfera – alternatywy twórczej. Portrety Lucyfera w poezji Tadeusza Micińskiego i w poemacie prozą *Niedokonany* odsłaniają świat chaosu i zbrodni – bliski obszarowi sabatu. Postaciom lucyferycznym taki świat jednak nie wystarcza – dążą do przekroczenia go. Symbolika Lucyfera otwiera perspektywę nieskończonego dążenia, ożywionego tęsknotą ku Innemu. Postacie antychrystusowe dążą do samozniszczenia, jest to efekt opacznej zasady bycia – potrzeby powrotu do ontycznej prapodstawy. Postacie lucyferyczne cierpią z powodu braku odzewu ze strony Innego, z powodu zabójczej obojętności świata. Lucyfer ustanawia siebie jako przeciw-Boskie Centrum i dąży do spotkania Innego, by siebie dopełnić”, w: A. Zwoliński, *Fascynacja satanizmem w kulturze*, https://opoka.org.pl/biblioteka/Z/ZK/obecni17_satanizm.html [dostęp 1.10.2018].

10 https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/4754/3/J.Lawski_Wyobrazenia%20_lucyferyczna.pdf [dostęp 1.10.2018].

11 <http://www.kpbc.ukw.edu.pl/dlibra/plain-content?id=3022> [dostęp 1.10.2018].

12 http://biblioteka.teatrnn.pl/dlibra/Content/95803/Prochniak_Pawel_Pekniety_plomien.pdf [dostęp 1.10.2018].

13 https://repozytorium.uph.edu.pl/bitstream/handle/11331/1182/Czyz.Pliszka.Sobieraj_Czytac_T.Micinskiego.pdf?sequence=1 [dostęp 1.10.2018].

skiej (*Miciński: między poezją a snem*)¹⁴, Anny Czabanowskiej-Wróbel (*Dziwne płaszcze Micińskiego*)¹⁵, Sabiny Brzozowskiej (*Tadeusza Micińskiego „romans” grozy?*)¹⁶ i innych.

Nadmiemy ponadto, iż obok krajowej reprezentacji nauki o literaturze sięc oferuje również próbę spojrzenia z perspektywy zewnętrznej, czego przykładem jest choćby artykuł Olgi Medvedewej, poświęcony relacjom autora *Nietoty* z Rosją na płaszczyźnie duchowej (<http://olgamedvedeva.artspolonia.com/micinski.html>).

Oprócz prac *stricte* naukowych nazwisko Micińskiego pojawia się też w innych publikacjach, wypowiedziach i dyskusjach. Jego życiorys znaleźć można chociażby na stronie Polskiego Towarzystwa Astrologicznego¹⁷, wspomina się go też na forum ezoterycznym *Ezodar.pl*¹⁸ oraz na forum sympatyków mrocznej muzyki Twierdza Metalu (jeden z dyskutantów nazywa go nawet „Romanem Kostrzewskim tamtych czasów”)¹⁹, a krótki rys biograficzny, wraz z omówieniem twórczości i poglądów, widnieje na portalu *Pistis.pl* (którego honorowym patronem jest Jerzy Prokopiuk) – stronie powstałej dzięki świeckiej inicjatywie, stawiającej sobie za cel „inspirowanie duchowe” i popularyzowanie myśli gnostyckiej, antropozoficznej, psychologii Junga²⁰.

Trudno nie odnieść wrażenia, że Miciński w Internecie jest przede wszystkim „do czytania”, co nie dziwi, biorąc pod uwagę jego

14 [http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1973-t-n2_\(8\)/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1973-t-n2_\(8\)-s94-103/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1973-t-n2_\(8\)-s94-103.pdf](http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1973-t-n2_(8)/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1973-t-n2_(8)-s94-103/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1973-t-n2_(8)-s94-103.pdf) [dostęp 1.10.2018].

15 http://rcin.org.pl/Content/50910/WA248_66991_P-1-2524_czaban-dziwne.pdf [dostęp: 1.10.2018].

16 http://otpn.uni.opole.pl/wp-content/uploads/19_34_Brzozowska.pdf [dostęp 1.10.2018].

17 http://www.baza.astrolog.org.pl/Miciński_Tadeusz [dostęp 1.10.2018].

18 <http://ezodar.pl/index.php?topic/2142-tadeusz-miciński/> [dostęp 1.01.2018].

19 <http://www.twierdzametalu.fora.pl/literatura,96/tworczosc-micinskiego,568.html> [dostęp: 1.10.2018].

20 <http://www.pistis.pl/tadeusz-micinski> (dostęp 1.10.2018). W podobnej tonacji utrzymany jest szkic Wojciecha Kowalewskiego *Christus versus Luciferus – synteza twórczości poetyckiej Tadeusza Micińskiego*, opublikowany na stronie czasopisma „Gnosis”: https://www.gnosis.art.pl/e_gnosis/ksiazki_stare_i_nowe/kowalewski_o_mitasie.htm [dostęp 1.10.2018].

aktywność artystyczną i to, że był człowiekiem pióra. Stąd kolejne wiersze, fragmenty prozatorskie, cytaty z dramatów. Jednak w dzisiejszych czasach przynoszących dominację oka, odwołujących się w głównej mierze do zmysłu wzroku, obcujemy także z Micińskim „do oglądania”. Wybierając w wyszukiwarce Google opcję „Grafika”, otrzymujemy cały wachlarz zdjęć, grafik, okładek książek i innych. Przeważają zwłaszcza portrety pisarza, jego zdjęcia (w tym słynne zdjęcie z rysiem), ale też skany stron z utworami, przede wszystkim poetyckimi.

Myliłby się jednak ten, kto by sądził, że to wyczerpuje obecność Micińskiego w Internecie, bowiem można go nie tylko czytać lub oglądać. Alternatywą jest Miciński „do słuchania”. Najpopularniejszą formą wykorzystywania jego tekstów na tej płaszczyźnie jest traktowanie ich jako warstwy słownej utworów muzycznych. I tak na płycie Marka Grechuty, nagranej razem z grupą Anawa (Marek Grechuta, Anawa, 1970), odnajdujemy piosenkę *Twoja postać*, przy której jako autorzy słów wymienieni są Józef Czechowicz i Tadeusz Miciński. Grechuta wykorzystał teksty obu poetów, tworząc ostateczną wersję utworu. Autorską interpretację tej piosenki zaproponował wiele lat później Grzegorz Turnau na płycie *Historia pewnej podróży* (2006). Jednak zdecydowanie częściej po utwory Micińskiego sięgają twórcy cięższych odmian muzyki.

Zaczęło się od fascynacji Romana Kostrzewskiego, lidera kontrowersyjnej formacji Kat (jak utwór *Delirium tremens* na krążku *Balady*, 1993), później były choćby fragmenty *Kaina*, wiersze *Lucifer* oraz *Witeź Włost* na albumie *Haudh 'en' Nirnaeth* (1996) projektu Nirnaeth, kilka innych utworów (fragment *Drogi Mlecznej*, *Ponad głębiami czarnych wód*, *Oto mej duszy świątynia*, *Ananke*) w produkcji *Dziedzictwo gór* (2015) kapeli Radogost czy fragmenty *Wolnomularzy polskich* w piosence *Mieczów siedem*, popularnej niegdyś grupy Lux Occulta (na płycie *Kołysanki*, 2014), a także EP-ka (minialbum) *Księga samotnika* (2017), nagrana przez zespół Sickroom. Ta ostatnia płyta zawiera trzy kompozycje do tekstów Micińskiego: *Samobójca*, *Melancholia*, *W mroku gwiazd*. Najsłynniejszym przypadkiem (medialnie) było jednak umieszczenie rozbudowanej muzycznie kompozycji za-

tytułowanej *Lucifer* (oczywiście z tekstem Micińskiego) w finale albumu *Evangelion* grupy Behemoth. Co ciekawe, tekst zostaje zaprezentowany nie przez jej lidera, czyli Adama Darskiego (Nergala), ale pojawiającego się gościnnie na płycie Macieja Maleńczuka. Do piosenki powstał też teledysk promujący wydawnictwo, który podobnie jak wymienione wyżej przykłady Micińskiego w wersji „śpiewanej” można odnaleźć w Internecie²¹.

Na uwagę zasługuje również „Melancholia: projekt Miciński” – klubowy projekt muzyczny, w warstwie tekstowej oparty na wierszach autora *W mroku gwiazd*, natomiast dźwiękowo usytuowany na pograniczu ambientu, new wave’u i industrialu. Założony w roku 2011, miał swoją premierę rok później na jednym z największych na świecie festiwalu muzyki gotyckiej Castle Party Dark Indie Festival na zamku w Bolkowie²².

Dla niezainteresowanych skomplikowanymi nieraz muzycznymi ilustracjami, ceniących sobie przede wszystkim słowo, jeszcze ciekawszą wersją Micińskiego do słuchania może okazać się słuchowisko znajdujące się w bibliotece strony YouTube, oparte na *Zniszczeniu Mesyny*, czyli X rozdziale powieści *Xiądz Faust*. Na tle muzyki (za którą odpowiada Sebastian Mac) Łukasz Downar i Marcin Sudziński czytają prozę Micińskiego. W tym przypadku dźwięki są raczej tylko tłem, dominacja tekstu nie podlega dyskusji. Słuchowisko zrealizowano w ramach Festiwalu Miasto Poezji 2012. Pokłosem jest plik audio, mający w serwisie YouTube ponad cztery tysiące odsłuchań.

Jeszcze inną formę Micińskiego „do słuchania”, czyli alternatywę wobec tradycyjnej lektury, oferuje też serwis Publio (por. poniższa ilustracja), w którym możemy kupić dwa audiobooki: *Nauczycielkę* i *Xiędza Fausta* (<http://www.publio.pl/tadeusz-micinski,a4359.html>).

21 Oczywiście powyższe wyliczenie nie wyczerpuje listy wykonawców muzyki metalowej, którzy w swojej twórczości sięgnęli po utwory Micińskiego. W serwisie YouTube można też znaleźć inne, np. amatorski Deanhell, *Lucifer*, <https://www.youtube.com/watch?v=i-kUKQ2aJYF8&list=PL4vRJYmnnO4Yb3hXeI9Vpds2mmXVwSV7r&index=15> [dostęp 29.09.2018].

22 <http://krakowskascenenamuzyczna.pl/koncerty/melancholia-projekt-micinski/> [dostęp 1.10.2018]; <https://www.youtube.com/watch?v=xk-AE-2kHdE> [dostęp 1.10.2018].

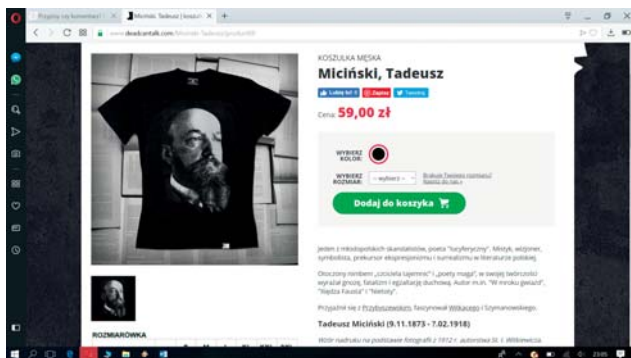
Przeszukując zasoby Internetu, trafiamy również na stronę Polskiego Radia, a tam m.in. na informacje o audycji, której tematem była adaptacja *Termopólów polskich* w scenicznej wersji Jana Klaty (2014)²³. Drugim wydarzeniem wartym odnotowania jest zaproszenie do Teatru Polskiego Radia na archiwalne nagranie tej samej sztuki, tym razem w reżyserii radiowej Andrzeja Piszczatowskiego z roku 1998. W tym przypadku uwagę zwraca przede wszystkim gwiazdorska obsada z Teresą Budzisz-Krzyżanowską w roli carycy Katarzyny, z towarzyszeniem Ferencego jako Napoleona, a także Krzysztofa Wakulińskiego kreującego postać Patiomkina. Jeśli dodamy do tego jeszcze nazwiska Arkadiusza Bazaka, Jacka Braciaka, Marka Frąckowiaka, Wieńczysława Glińskiego czy Wojciecha Wysockiego, dostrzeżemy ogromny potencjał aktorski tego przedstawienia.

Ciekawie wypada też efekt wpisania nazwiska pisarza w opcji Google w zakładce Filmy. Otrzymujemy tutaj kolejne linki, głównie z serwisu YouTube, zawierające bądź teksty Micińskiego wyświetlane na tle muzyki, bądź też recytacje utworów autora *W mroku gwiazd...* A zatem wciąż mamy do czynienia raczej z Micińskim „do słuchania” niż „do oglądania”. Dominuje oczywiście poezja, w tym *Nokturn*, *In-*

23 W Internecie dostępny jest również *stricte* naukowy artykuł Sabiny Brzozowskiej poświęcony tej adaptacji; zob. S. Brzozowska, *Światopoglądy młodopolskie w teatralnym lustrze XXI wieku*. „*Termopile polskie*” Tadeusza Micińskiego i Jana Klaty (w bazie CEJ-SH).

ferno czy *Ananke*, ale też *Pieśń o nocy* Dżalalludina Rumiego w tłumaczeniu młodopolskiego artysty. Interesująco w tym zestawieniu prezentuje się poklatkowa animacja autorstwa Dominiki Zięby, w której gipsowe popiersie deklamuje wiersz *Strzyga* (głosem Marka Tyndy) – widać tutaj próbę wyjścia poza schemat deklamacji z offu na tle zdjęcia Micińskiego czy zmieniających się fotografii²⁴.

Wizualna odsłona legendy młodopolskiego maga ma też inny charakter. Niestety, autor *Wity* nie jest współcześnie na tyle sławny i promowany, aby jego wizerunek mógł trafić na przypinki, kubeczki, magnesy, piórniki, plecaki i inne gadżety. Równocześnie jednak jest na tyle rozpoznawalny i charakterystyczny, że jedna z firm zdecydowała się umieścić jego zdjęcie na koszulkach (por. poniższa ilustracja)²⁵. Mowa o stronie „Dead Can Talk” i sklepie sprzedającym za jej pośrednictwem²⁶.

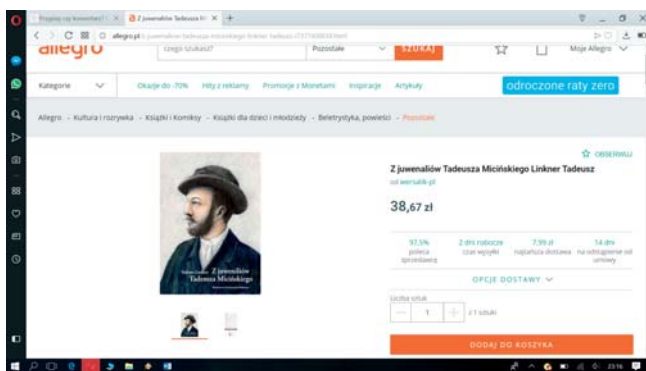

24 <https://www.youtube.com/watch?v=9jeZibHHBeM> [dostęp 1.10.2018].

25 <https://www.deadcantalk.com/Micinski-Tadeusz/product69> [dostęp 17.06.2018].

26 Zresztą obok koszulek z fotografią Micińskiego sklep (reklamujący się hasłem „Rzeczy dla myślących”) ma w swojej ofercie t-shirty z wizerunkami wielu innych bohaterów z kręgu kultury, m.in. Henriego de Toulouse-Lautreca, Oscara Wilde’a, Josepha Conrada, Michała Bułhakowa, Julesa Verne’a, Arthura Rimbauda, Charlesa Baudelaire’a, Bolesława Prusa, Marii Konopnickiej, Dagny Juel Przybyszewskiej, Ireny Krzywickiej, Stanisława Przybyszewskiego, Stanisława Ignacego Witkiewicza, Brunona Schulza, Tadeusza „Boya” Żeleńskiego, Stefana Grabińskiego, Andrzeja Bursy i innych. Oprócz koszulek kupić można także kubki z wizerunkami Marka Hłaski, Edgara Allana Poe czy H.P. Lovecrafta.

To przykład Micińskiego „na sprzedaż”, którego w różnych opcjach można odnaleźć w Internecie. Bo koszulki to oczywiście tylko margines. Zdecydowanie więcej sprzedaje się książek jego i o nim, o czym była już mowa. Niekiedy dochodzi przy tym do zabawnych lapsusów, mogących sugerować, że zwykle sprzedający traktują je wyłącznie jako towar przynoszący zysk. I tak na przykład w popularnym serwisie aukcyjnym Allegro można było znaleźć książkę Tadeusza Linknera *Z juveniliów Tadeusza Micińskiego* jako obiekt aukcji „Z juveniliów Tadeusza Micińskiego” (por. poniższa ilustracja)²⁷.

Na swój sposób obecność Micińskiego w Internecie jest dziś więc świadectwem jego obecności w rzeczywistym wymiarze – w gruncie rzeczy znikomej. Poza kręgami akademickimi, które coraz częściej publikują w sieci efekty swoich badań i poszukiwań, wszelkie inne aktywności związane z przypominaniem postaci i spuścizny młodopolskiego poety w mniejszym lub większym stopniu i tak zostają ostatecznie odnotowane w wirtualnym świecie. Czy to będą adaptacje teatralne, nowe wydania utworów, projekty muzyczne i koncerty, świadectwa fascynacji realizujące się w prywatnych nagraniach (recytacje, deklamacje lub śpiew z towarzyszeniem gitary) – wszystko to przenosi się do Internetu, sprawiając, że ulotne niekiedy wykonania

27 <http://allegro.pl/z-juveniliow-tadeusza-micinskiego-linkner-tadeusz-i7377406659.html>, [dostęp 17.06.2018].

zyskują drugie życie. Co istotne, czasem może się zdarzyć, że zyskają i życie trzecie, kiedy np. po kilkuletnim zapomnieniu ktoś przypadkowo znajdzie w serwisie YouTube nagranie i postanowi je rozpowszechnić za pośrednictwem mediów społecznościowych.

Internet może więc być nadzieją dla dawnych poetów, którzy dzięki zaangażowaniu fascynatów zyskują szanse na rewitalizację ich zapomnianej twórczości. A że rzadko do niej dochodzi, to już zupełnie inna sprawa. Dla zwykłego czytelnika ważniejsze jest wszak kolejne zdjęcie córki dziedzica brytyjskiego tronu, potknięcie na czerwonym dywanie gwiazdy hollywoodzkiego kina albo następna odsłona głośnej afery podsłuchowej. Twórczość Micińskiego nie budzi tak gorących emocji, pozostaje elitarna, dlatego w gruncie rzeczy ginie w Internecie, nie trafiając na liczące się portale nawet w setną rocznicę śmierci autor *W mroku gwiazd*. Smutne, ale prawdziwe...

Netografia

- <http://allegro.pl/z-juwenaliow-tadeusza-micinskiego-linkner-tadeusz-i7377406659.html> [dostęp 17.06.2018].
- [http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1973-t-n2_\(8\)/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1973-t-n2_\(8\)-s94-103/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1973-t-n2_\(8\)-s94-103.pdf](http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1973-t-n2_(8)/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1973-t-n2_(8)-s94-103/Teksty_teoria_literatury_krytyka_interpretacja-r1973-t-n2_(8)-s94-103.pdf) [dostęp 1.10.2018].
- http://biblioteka.teatrnn.pl/dlibra/Content/95803/Prochniak_Pawel_Pekniety_plo-mien.pdf [dostęp 1.10.2018].
- <http://ezodar.pl/index.php?/topic/2142-tadeusz-miciński/> [dostęp 1.01.2018].
- [https://fbc.pionier.net.pl/search#fq={!tag=dterms_accessRights}dterms_accessRights%3A"Dostęp%20otwarty"&q=tadeusz%20Miciński&start=90](https://fbc.pionier.net.pl/search#fq={!tag=dterms_accessRights}dterms_accessRights%3A) [dostęp 1.10.2018].
- <http://krakowkascenamuzyczna.pl/koncerty/melancholia-projekt-micinski/> [dostęp 1.10.2018].
- <https://notatek.pl/tadeusz-micinski-poezje> [dostęp 1.10.2018].
- <http://olgamevedeva.artspolonia.com/micinski.html> [dostęp 1.10.2018].
- https://opoka.org.pl/biblioteka/Z/ZK/obecni17_satanizm.html [dostęp 1.10.2018].
- http://otpn.uni.opole.pl/wp-content/uploads/19_34_Brozowska.pdf [dostęp 1.10.2018].

- <https://panpolonista.wordpress.com/2010/12/15/tadeusz-micinski-inferno-interpretacja/> [dostęp 1.10.2018].
- http://rcin.org.pl/Content/50910/WA248_66991_P-I-2524_czaban-dziwne.pdf [dostęp: 1.10.2018].
- https://repozytorium.uph.edu.pl/bitstream/handle/11331/1182/Czyz.Pliszka.Sobieraj_Czytac_T.Micinskiego.pdf?sequence=1 [dostęp 1.10.2018].
- https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/4754/3/J.Lawski_Wyobraznia%20_lucyferyczna.pdf [dostęp 1.10.2018].
- <https://sjp.pwn.pl/sjp/lajk;5580547.html> [dostęp 30.09.2018].
- http://www.baza.astrolog.org.pl/Miciński_Tadeusz [dostęp 1.10.2018].
- <https://www.deadcantalk.com/Micinski-Tadeusz/product69> [dostęp 17.06.2018].
- https://www.gnosis.art.pl/e_gnosis/ksiazki_stare_i_nowe/kowalewski_o_mitasie.htm [dostęp 1.10.2018].
- <http://www.kpbc.ukw.edu.pl/dlibra/plain-content?id=3022> [dostęp 1.10.2018].
- <http://www.pistis.pl/tadeusz-micinski> [dostęp 1.10.2018].
- <http://www.publio.pl/xiadz-faust-tadeusz-micinski,p48313.html#> [dostęp 1.10.2018].
- <http://www.twierdzametalu.fora.pl/literatura,96/tworczosc-micinskiego,568.html> [dostęp 1.10.2018].
- <https://www.youtube.com/watch?v=9jeZibHHBeM> [dostęp 1.10.2018].
- <https://www.youtube.com/watch?v=ikUKQ2aJYF8&list=PL4vRJYmnnO4Y-b3hXeI9Vpds2mmXVwSV7r&index=15> [dostęp 29.09.2018].
- <https://www.youtube.com/watch?v=kfPtu-IEO7M> [dostęp 29.09.2018].
- https://www.youtube.com/watch?v=QEY-OddXQ_8&feature=share [dostęp 29.09.2018].
- <https://www.youtube.com/watch?v=xk-AE-2kHdE> [dostęp 1.10.2018].
- <https://wypracowania.pl/biografie/tadeusz-micinski-biografia-i-charakterystyka-tworczosci> [dostęp 1.10.2018].
- www.culture.pl [dostęp 1.10.2018].
- www.empik.com [dostęp 1.10.2018].
- www.klp.pl [dostęp 1.10.2018].
- www.literat.ug.pl [dostęp 1.10.2018].
- www.literatura.wywrota.pl [dostęp 1.10.2018].
- www.lubimyczytac.pl [dostęp 1.10.2018].
- www.poezja.org [dostęp 1.10.2018].
- www.wikicytaty.pl [dostęp 1.10.2018].
- www.wolnelektury.pl [dostęp 1.10.2018].

Marek Kurkiewicz

Casimir the Great University in Bydgoszcz

TADEUSZ MICIŃSKI ON THE INTERNET

In the paper, the author considers how Tadeusz Miciński's figure is presented on the Internet. According to him, Miciński on the Internet is primarily seen as a 'must-read author.' This is hardly surprising, considering the exceptional literary legacy of Miciński. In the age of visual information, an Internet user can also see a multitude of images related to Miciński. By choosing the 'Images' tab on the Google search page, one can immediately access a wide range of photos, pictures, and book covers. They are mostly his portraits, photos (including the famous photo with a lynx), but also scanned book pages with his poems. One can not only read but also listen to Miciński's works on the Internet. The prevailing audio form in which his works reach the Internet audience is through the lyrics of musical pieces. For example, on the LP recorded by Marek Grechuta and the Anawa band in 1970, there is a song titled *Twoja postać* [Your figure]. Józef Czechowicz and Tadeusz Miciński are named as the authors of the song's lyrics. Grechuta combined lines written by the two poets to create original lyrics. An interpretation of this song by Grzegorz Turnau was released in his 2006 album *Historia pewnej podróży* [The Story of a Certain Journey]. However, Miciński's poems are mostly used by heavy metal performers.

Keywords: reception, Tadeusz Miciński, Internet, graphics, song lyrics.